

rinden, başkalarının, en sonda vardıkları derecelere, dahâ başlangıçta ermişlerdir. Bu yolun sonunun nasıl olacağını, bundan anlamalıdır. Bu büyüklerin, nihâyetde eriştikleri dereceleri kim anlıyabilir. Fârisî iki beyt tercesesi:

*Dil uzatırsa, bunlara, eğer bir câhil,
Allah korusun! Ağza almam sözlerini,
Cihân arslanları, bu zincire bağlıdır,
Kurnaz tilki, nasıl koparır bu zinciri?*

Allahü teâlâ bizleri ve sizleri, bu büyükleri sevmekle şereflendirsin!
Âmîn.

59

ELLİDOKUZUNCU MEKTÛB

Bu mektûb, yine seyyid Mahmûda yazılmıştır. Ehl-i sünnet vel cemâ’ate “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma’în” uymıyanların, Cehenneme girmekten kurtulamıyacağı bildirilmektedir:

Hak teâlâ, hepimize islâmiyyet yolunda yürümek ihsân eylesin. Kendisine esîr eylesin! Kıymetli mektûbunuz ve tatlı yazılarınız, bu fakîrleri çok sevindirdi. Büyüklerimize olan sevginizi ve onlara karşı ihlâsınızı okumakla mesrûr olduk. Allahü teâlâ, bu ni’metini dahâ arttırdı! Nasîhat istiyorsunuz. Yavrum! Sonsuz kurtuluşa kavuşabilmek için, üç şey, muhakkak lâzımdır: İlm, amel, ihlâs. İlm de, iki kısımdır: Birisi yapılacak şeyleri öğrenmekdir ki, bunları öğreten ilme (**Fıkh ilmi**) denir. İkincisi, i’tikâd edilecek, kalb ile inanılacak şeylerin bilgisidir ki, bunları bildiren ilme (**İlm-i kelâm**) denir. İlm-i kelâmda Ehl-i sünnet vel cemâ’at âlimlerinin, Kur’ân-ı kerîmden ve hadîs-i şerîflerden anladığı bilgiler vardır. Cehennemden kurtulan, yalnız bu âlimlerdir. Bunlara uymıyan, Cehenneme girmekten kurtulamaz. Bu büyüklerin bildirdiği i’tikâddan kıl ucu kadar ayrılmanın, büyük tehlike olduğu, Evliyânın keşfi ve kalblerine gelen ilhâm ile de anlaşılmalıdır. Yanlışlık ihtimâli yokdur. Ehl-i sünnet âlimlerine uyanlara, onların yolunda bulunanlara müjdeler olsun. Onlara uymıyanlara, yollarından sapanlara, onların bilgilerini beğenmiyenlere ve aralarından ayrılanlara, yazıklar olsun! Ayrıldılar, başkalarını da sapdırdılar. Mü’minlerin Cennetde Allahü teâlâyı göreceklerine inanmıyanlar oldu. Kıyâmet günü, iyilerin, günâhlılara şefâ’at edeceklerine inanmıyanlar oldu. Eshâb-ı kirâmın “aleyhimürrihvân” kıymetini ve yüksekliğini anlamıyanlar ve Ehl-i beyt-i Resûlü “radiyallahü anhüm” sevmiyenler oldu.

Ehl-i sünnet âlimleri “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma’în” diyor ki: (Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrihvân” kendileri arasında, en yükseği, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk olduğunu sözbirliği ile söylemiştir). Ehl-i sünnet âlimlerinden, Eshâb-ı kirâm üzerindeki bilgisi çok kuvvetli olan, imâm-ı Muhammed bin İdrîs-i Şâfi’î “rahmetullahi aleyh”, buyuruyor ki: (Fahr-i âlem “sallallahü aleyhi ve sellem” âhreti şereflendirdiği zemân, Eshâb-ı kirâm, aradı, taradı, yeryüzünde hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkdan dahâ üstün

birini bulamadı. Onu halîfe yapıp emrine girdiler). Bu söz, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın, Sahâbenin en üstünü olduğunda, müttelik olduklarını göstermektedir. Ya'nî Eshâb-ı kirâmın en yükseği olduğunda icmâ-i ümmet bulunduğunu göstermektedir. İcmâ'-i ümmet ise senedir, şübhe olmaz.

Ehl-i beyt için ise, **(Ehl-i beytim, Nûh aleyhisselâmın gemisi gibidir. Binen kurtulur, binmiyen boğulur)** hadîs-i şerîfi yetişir. Büyüklerimizden ba'zısı buyurdu ki, Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", Eshâb-ı kirâmı yıldızlara benzetdi. Yıldızla uyan, yolu bulur. Ehl-i beyti de, gemiye benzetdi. Çünkü gemide olanın, yıldızla göre yol alması lâzımdır. Yıldızlara göre yürümezse, gemi sâhile kavuşamaz. Görülüyor ki, boğulmamak için, hem gemi, hem yıldız lâzım olduğu gibi, Eshâb-ı kirâmın hepsini ve Ehl-i beytin hepsini sevmek, saymak lâzımdır. Birini sevmemek, hepsini sevmemek olur. Çünkü, insanların en iyisinin sohbeti ile şereflemek fazîleti, hepsinde vardır. Sohbetin fazîleti ise, bütün fazîletlerin üstündedir.

[(**Sohbet**), bir kerre de olsa, berâber bulunmak demektir. (**Hazânetür-rivâyât**)da diyor ki, (Din âliminin bir sâat kadar sohbetinde bulunmak, yediyüz sene ibâdet etmekden dahâ hayırlı olduğu (**Mudmerât**)da yazılıdır. Emîr-ül-mü'minîn Alî "radiyallahü anh" vasiyyetlerinden birinde diyor ki, Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" işitdim. Buyurdu ki, (**Kırk gün içinde bir âlim meclisinde bulunmayan bir kimsenin kalbi kararır. Büyük günâh işlemeğe başlar. Çünkü ilm kalbe hayât verir. İmsiz ibâdet olmaz. İmsiz yapılan ibâdetin fâidesi olmaz!**). (**Künûz-üd-dekâ'ik**)daki hadîs-i şerîfde, (**Âlimin yanında bulunmak ibâdetdir**) ve (**Fıkh ilmi meclisinde bulunmak, bir senelik ibâdetden dahâ hayırlıdır**) ve (**Evlîyâyı görünce, Allah hâtırlanır**) ve (**Herşeyin kaynağı vardır. Takvânın menba'ı, âriflerin kalbidir**) ve (**Âlimin yüzüne bakmak ibâdetdir**) ve (**Onlarla birlikde bulunan kötü olmaz!**) ve (**Ümmetimin âlimlerine hurmet ediniz! Onlar yüzünün yıldızlarıdır**) buyuruldu. Bu hadîs-i şerîfler gösteriyor ki, hayâtda hakîkî rehber islâm âlimleridir].

İşte bunun için, Tâbi'înin en üstünü olan Veysel Karânî, Eshâb-ı kirâmın en aşağısının derecesine yetişememiştir. [Peygamberimizi "sallallahü aleyhi ve sellem" îmânı var iken görenlere (**Eshâb**) denir. Göremiyen, fekat Eshâbdan birini görenlere (**Tâbi'în**) denir.] Hiçbir üstünlük, sohbetin üstünlüğü kadar olamaz. Çünkü, sohbete kavuşanların [ya'nî Eshâb-ı kirâmın] îmânları, sohbetin bereketi ve vahyin bereketi sâyesinde, görmüş gibi kuvvetli îmân olur. Sonra gelenlerden hiçbir kimsenin îmânı, bu kadar yüksek olmamıştır. Ameller, ibâdetler, îmâna bağlıdır ve yükseklikleri, îmânın yüksekliği gibi olur.

Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân" arasındaki uygunsuzluklar ve muhârebeler iyi düşünceler ve olgun görüşler ile idi. Nefsin arzûları ile ve ce-hâlet ile değildi. İlm ile idi. İctihâd ayrılığından idi. Evet bir kısmı ictihâdda hatâ etmişti. Fekat, Allahü teâlâ, ictihâdda hatâ edene, yanılana da, bir sevâb vermektedir.

İşte, Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân" için, Ehl-i sünnet âlimlerinin tuttuğu yol, bu orta yoldur. Ya'nî, taşkınlık da, gevşeklik de etmeyip, doğ-

ruyu söylemişlerdir. En sâlim ve sağlam yol da budur.

[Şî'îler, Ehl-i beyti sevmekde taşkınlık yaptılar. Ehl-i beyti sevmek için, üç halîfeyi ve bunlara bî'at eden Eshâbın hepsini “radıyallahü teâlâ aleyhim ecma'în” sevmemek, hepsine düşman olmak lâzımdır dediler. Hâricîler, ya'nî Yezîdîler ise, bu sevgide gevşeklik yaptılar. Ehl-i beyte düşman oldular].

İlmi ve ameli, islâmîyyet gösterir. İlmin ve amelin rûhu gibi, kökü gibi olan ihlâsı elde etmek için, tesavvuf yolunda ilerlemek lâzımdır. **(Seyr-i ilallah)** ya'nî Allahü teâlâyâ doğru olan yol gidilmedikçe, **(Seyr-i fillah)** hâsıl olmadıkça, tâm ihlâs elde edilemez. Muhlislerin olgunluğuna kavuşamaz. Evet, mü'minlerin hepsi ba'zı ibâdetlerinde, az da olsa, güçlkle ihlâs elde edebilir. Bizim dediğimiz ise, her sözde, her işde, her hareketde ve hareketsizlikde, her zemân, kendiliğinden kolayca hâsıl olan ihlâsıdır. **[(İhlâs), hâlis, temiz etmek, niyyeti temizlemek, yalnız Allah için yapmak demektir.]** Böyle ihlâsın hâsıl olması için, Allahü teâlâdan başka, enfüsî ve âfâkî, hiçbir şeye tapınmamak, bir şeye düşkün olmamak lâzımdır. Bu da, ancak fenâ ve bekâdan ve vilâyet-i hâssaya kavuşduktan sonra, ele geçen bir devlettir. Güçlkle ele geçen ihlâs, devâm etmez, biter. Zahmet çekmeden ele giren ihlâs, devâmlıdır ve Hakk-ul-yakîn mertebesinde hâsıl olur. İşte, bu mertebeye varan Evliyâ “radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în” ne yaparsa, yalnız Allahü teâlâ için yapar. Nefsleri için, birşey yapmaz. Çünkü, nefsleri, Allah için fedâ olmuştur.

İhlâs elde etmeleri için, niyyet etmelerine lüzûm yokdur. Bunlar Fenâ-fillah ve Bekâ-billah derecelerine yükselince niyyetleri doğrulmuştur. Bir kimse, nefesine uyduğu günlerde, herşeyi nefsi için yaptığı, bunun için niyyet etmesine lüzûm olmadığı gibi, nefesine uymaktan kurtulup, Allahü teâlâyâ tutulunca, herşeyi Allahü teâlâ için yapar. Niyyet etmesine hiç lüzûm olmaz. Şübheli olan şeylerde niyyet edilir. Belli olan şeyleri, niyyet ederek, belli etmeğe lüzûm yokdur. Bu, öyle bir ni'metdir ki, Allahü teâlâ dilediği kullarına verir. Devâmlı ihlâs sâhiblerine **(Muhlas)** denir. İhlâsı devâmsız olup, ihlâs elde etmek için uğraşanlara **(Muhlis)** denir. Muhlaslar ile muhlisler arasında çok fark vardır. Tesavvuf yolunda ilerliyenlerin, ilmde ve amelde de kazançları olur. Başkalarına, çalışmakla, öğrenmekle, anlamakla, hâsıl olan, kelâm ilminin bilgileri, bunlara keşf yolu ile hâsıl olur. Ameller ibâdetler kolayca, seve seve yapıp nefsdan ve şeytândan hâsıl olan tenbellik ve gevşeklik kalmaz. Günâhlar, harâm olan şeyler, çirkin, iğrenç görünür. Fârisî mısra' tercemesi:

Bu büyük ni'meti, bakalım kime verirler?

Sonsuz selâm ederim.

Hak teâlâ, intikâmını yine kul ile alır.

Bilmiyen (ilm-i ledünnî) anı kul yaptı sanır.

Cümle eşyâ Hâlıkındır, kul elîle işlenir.

Emr-i Bârî olmayınca, sanma bir çöp deprenir!